



Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 2. De officio Procuratoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

decimum pervenerit, ad agendum, & defendendum, per se, vel procuratorem in causis beneficialibus & aliis spiritualibus admittitur. *Put. Decifiane 155. Lancel. l. 3. Tit. 2. Barb. in c. Qui generaliter h. t. num. 9 Vallens. l. 1. Tit. 38. §. 3. Secunda differentia est.* Extra iudiciali procuratori substituere alium ex causa licet: procuratori iudiciali non licet, nisi forte per huius contestationem factus sit dominus litis. *l. Nequel. quod quis c. eod. vel à domino substituendi potestatem habeat, vel in rem suam datus sit. c. cit. Qui generaliter h. t. in 6. Corvinus in Aphorismis h. t.*

Quòd si procurator ad aliquid specialiter agendum constitutus alium substituit, omnem in illum potestatem transfert, nec revocare illum, nec substituere alium potest. *Tiraquell. in l. Voves. §. hoc sermone. ff. de verb. signif. Maranta Par. 4. pag. 110. Wesenbec. lo. cit. num. 8.*

V. Quomodo procurator iudicialis ab Advocato differat hodie, propter mutationem temporum, & morum non est facile explicatum.

Illud tamen ex iure communi & veteri liquet, Advocati munus nobile, & personas ipsas nobiles cenferi, ut *Tiraquell. monstrat Tr. de nobilitate. c. 29. num. 11.* Procuratoris è contra officium vile erat. Etenim advocati est causas aestimare, rationes, & argumenta excogitando, quibus controversia vel stabiliatur, vel debilitetur: procuratoris verò, quæ ab advocato concepta sunt & approbata, in iudicio proponere, urgere processum: ca-

attendere & promovere, quæ ad legitimum modum iudiciorum, & similia pertinent. Quamobrem maior in advocatu, quam procuratore scientia requiritur. Nam ut colligitur ex *l. Nemin. C. de advoc. diversor. iud.* minimum quinque annos impendere studio iuris Advocatus debet, tum à DD. examinari, & approbati. *Sily. v. Advocatus num. 9. Wesenbec. l. 3. ff. Tit. 3. de Tholos. l. 49. c. 6.* procuratores autem esse velut apparitores, administratos, & executores. Aliqui in hoc differre censent, quod Procurator vicem personæ & domicilii tantum absente cliente sustineat.

Cæterum hodie ubique locorum ferè Procurator, & Advocatus, ut synonyma reputantur. Imò in Spirensi Camera Advocatus Procuratore inferior est: teste *Gaill. l. 1. obs. 43.* Et per hoc ait *Schvvanmannus in Differentia 9. ius antiquum contrariè consuetudine abrogatum est.* Nec amplius à syndico nisi nomine tenus distinguitur, cum aliàs syndicus, non verò procurator, ab Ecclesiâ, Collegio vel universitate constituatur. *l. 1. §. quibus permiffum est. ff. Quod cuiusque Universitatis nomine c. Quia in causis de Procuratorib. Azor. 111. l. 13. c. 29. Vallens. l. 1. Tit. 39.*

§. 2.

De necessitate, & officio Procuratoris iudicialis.

I. IN privatis iudiciis admittitur Procurator, cum certa pœna constituta.

nra est, vel petitur minor relegatione
*l. licet ff. h. t. si autem pœna arbi-
 traria sit, ut quando agitur de suspecto
 reo, non admittitur, quia tunc pro-
 ratione circumstantiarum augeri pœ-
 na potest, etiam usque ad supplicium
 mortis. Clarus q. 32. In popularibus
 causis actori conceditur Procurator
 quando suam iniuriam principaliter
 prosequitur; aliâs publica, non sua cau-
 sa erit. Pro reo autem benè ager pro-
 curator, quia privatam causam, hoc est
 pecuniariam, quæ istis actionibus pe-
 ti solet, tuetur. *di. l. licet ff. h. t. a. 20
 infam. l. 2. Rubr. 13. num. 6. Gaill l. 1. I.
 obs. 43. Damhaud. in Praxi Crim. c.
 24. num. 2. Vallens l. 1. Tit. 38. §. 5.
 num. 4.**

11. In publicis iudiciis neque ad a-
 gendum, neque ad defendendum pro-
 curator admittitur. *l. pen. ff. de publ.
 iud. l. 2. §. 5. de his, qui accus. poss. Menoch.
 l. 1. q. 79. nisi quis ita de publico agat
 ut simul privatam utilitatem attendat.
 Similiter à criminalibus repellitur,
 quando pœna ultra relegationem alia
 imponi potest. *l. pen. §. fin. ff. de publ. iud.
 c. Venens de accus. & ibi Glo. Abb. Panor. spe-
 cul. Gomez Farinac. in Pract. crimin. q. 99.
 Damhaud. c. 23. & communiter DD. Qua-
 tuor causas Cepola assignat. Conf. 45.**

Prima est, quia sententia contra pro-
 curatorem lata non posset executioni
 mandari, adeoque fieri illatoria. *l. ab-
 sentem. l. pen. ff. de pœna.*

Secunda, ne maleficia maneat im-
 punita contra. *l. Ita vulneratus ff. adl.
 Aquil.*

Tertia, quia reus ipse causam suam

fortius defendet, quam procura-
 tor. *l. 1. ff. ad S. C. Carbonianum, &
 ibi Bart.*

Quarta, reo præsente Iudex melius
 potest veritatem indagare, attenden-
 do, quo vultus colere, qua animi tre-
 pidatione loquatur. *l. de minore §. tor-
 menta ff. de quæstion. Hanc rationem Dam-
 haud. c. 23. efficacissimam vocat, quæ
 eadem phrasi minimè efficax vocari po-
 test, secundum vulgare illud. Frons, o-
 culi, vultus per sæpè mentiuntur, oratio
 verò sæpissimè. Adde, quod causæ cri-
 minales præsertim capitales probatio-
 nes exigunt firmissimas *l. fin. C. de proba-
 tion. quæ non ex animi conceptu, sed ip-
 so facto petendæ sunt, quod nemo me-
 lius, quàm reus ipse, præstabit.**

Verùm ista procuratoris exclusio li-
 mitanda est: in Vniuersitate, quæ per
 procuratorem se defendit in quacun-
 que causa. *Bald. in l. servum quoque ff. de
 procur. Farinac. in Praxi q. 99. num. 248.
 2. In domino respectu servi. Periera.
 de extinct. emph. par. 2. num. 64. 3. in
 eo, qui carcere detinetur in alieno ter-
 ritorio. Clarus. p. 34. num. 5. nisi
 subdole quæ sita aut procurata fuerit in-
 carceratio. 4. si aduersa pars contra præ-
 sentiam procuratoris nihil opponat,
 iudicium, & processus validus erit, *Go-
 mez. to. III. c. 1. Clarus q. 37. n. 24. 5. si alle-
 ganda sit absentia causa, & impedimen-
 ta exponenda, siue iuris, siue facti sint.
 Covarr. in c. Alma mater. de sens. excom. Me-
 noch. de arbitrar. q. 80. n. 48. Idem de ex-
 ceptionibus dicendum. 6. si de crimine
 quidem agendum sit, sed civiliter, non
 criminaliter.**

Denique si ita imbecillis aut impeditus sit reus, ut coram Iudice loqui non possit, ut causæ necessitas exigit. Tunc enim omninò æquitas suadet, ut per alium possit se, suaque defendere. *V. Wesenbecius Comm. in ff. l. 3. cap. 3. numero quinto Clarus lo. cit. Barb. in c. veniens de accus.*

III. Quemadmodum unus procurator, ita plures constitui possunt. *cap. si duo h. t. in 6. Vbi verò plures erunt, unus sine aliis litem non debet prosequi, exceptis causis beneficialibus, in quibus unius soli locus datur.*

Quod si plures in solidum designati sint, præoccupantis erit, causam promovere; alius verò non nisi in casu, quo prior nollet, vel occupatus esset. *cap. si duo h. t. V. Barb. in c. Non iniuste 14. eod. ubi dicit: si unus causam suscipiat, reliquos sine novo mandato non admitti & opus esse nova citatione ad reassumendum. l. pluribus ff. de Procuratoribus Azorius in sum. Rub. eod. numero 3. Mynfingerus Centur. 1. Obs. 46.*

IV. Acta procuratoris principalem, cuius locum tenet, afficiunt. *c. 1. de procuratoribus & confessio ipsius domino præiudicat. Communis observatio est, ait Gaill l. 1. Observ. 45. negligentiam procuratoris nocere domino. l. si procurator. & alii DD. ibidem citati. Ratio, quia domino imputandum est, qui negligentem procuratorem elegit. l. Cum mandato ff. De minor. Nec datur illi restitutio in integram adversus prædictam negligentiam, quoniam a actione mandati ad damna, & interesse experiri potest, quæ actio non tantum ratione doli, sed etiam levissimæ culpæ conceditur, ut copiosius explicat Gaill, l. cit.*

Immunis autem erit dominus, si mandati limites procurator excesserit, vel dominus ab initio statim contradixerit. *V. Allens. l. 1. tit. 38. S. 6. Franc. Marten Decis. 481. n. 7.*

V. Ante omnia igitur ad mandatum Procuratoris attendendum est, quod sufficiens habere debet, sive pro actore, sive pro reo constituatur. *c. Constitutis. De Procuratoribus. Excipe nisi fuerit persona coniuncta, & caveat de rato. c. Nonnulli. De reser. Pro reo etiam admitti potest præstita tantum cautione de iudicato solvendo in casibus, in quibus per ipsum solvi posset, quia nimirum interest, absentes per quemlibet defendi. l. servum quoque §. publice ff. hoc tit.*

Porro mandatum probatur scripturâ authenticâ: item per testes, & literas privatas ipsius constituentis, si probetur, ipsius manu scriptas esse. Non sufficit tamen, si testes dicant, scire se manum ipsius esse, ex comparatione literarum, sed testari debent, se præsentatas fuisse, cum scriberet.

Deficiente mandato, vel inutili: & sufficiente, vel impertinente ad causam, de qua agitur Procurator falsus ceusetur, à nullo Iudice admittendus. *V. Gaill, l. 1. Observa. 47. Wesenbec, l. 3. ff. titul. tertio.*

Lancel. l. 3. tit. 2. S. sed sive Canis. l. 4. tit. 10. lo. tertio.

VI. Præter hæc iurare debet de calumniâ in animam suam, sui causâ, & simul in animam principalis sui, quando speciale ab ipso mandatum habet. *Marranta Parte 6. pag. 193. ubi etiam declarat, quid*

quid iuramento calumniæ contineatur, de quo nos Titu. 6. §. 1. nume. 7. personæ qualitas tamen à iuramento excusare potest. Vnde procurator filii, & quicumque à Magistratu datus est, immunitas censetur, & personæ qualitas præsumptionem calumniæ excludit. *Franc. Marcus Parte 1. decis. aur. 2. 114.*

Quod si iurare in animam suam renuat, puniendus est pœna arbitraria: & meminisse se testatur *Gail l. 1. Observ. 89. in Camera Spirensi contumaciam cuiusdam nolentis iurare in animam suam, pœnâ tantum pecuniariâ multatam esse. Quamvis enim benè faciat, recusando iuramentum, videns iniustitiam causæ, tamen licet temerè contestatus & ideo litis dominus factus est. V. Barb. in c. in pertractandis 3. de iuram. calum. Barb. in c. in pertractandis. De iuramentum.*

VII. Secreta, & documenta pro domino sui causa non debet revelare parti adversæ, ne ut prævaricator puniatur. *l. 1. §. 1. qui ff. ad l. Cornel. De falsis. c. l. 1. §. De prævar. Menoch. De arbitrar. Casu 323. docet, procuratorem, qui prævaricatur, prodendo domini sui, præter infamiam, & pœnam arbitrio iudicis constituendam, insuper erga dominum suum teneri actione mandati. Glossa in Rubr. C. de Procuratoribus & ibi Iason numero secundum Bosius verò refert, Causidicum quemdam Mediolani pœnâ publicationis bonorum, & exilii ad tempus multatum esse. V. Ziletum to. 1. Consil. 4.*

Idem (servandum esse Consiliariis Principum, belliducibus, Medicis, Confessariis, aliisque similibus monet

Navarrus cap. 25. numero 42. nisi secreta illa aliunde noverint, vel nisi talia sint, quorum detectio, quàm occultatio utilior sit. De Iudicibus, & Assessoribus addit Eugo Disputatione 37. sectione 15. numero 193. ex iuramento obligari ad tegendum ea, quorum occultatio magni interest.

VIII. Cavillis, cautelis, & fraudibus uti Procurator potest ad decipiendum adversarium, dummodò causam iustam foveat, & mendacium absit. *c. utilitatem. 32. quæst. 2. ubi exemplum Iehu & Davidis allegatur; quin ipse Dominus excludere volens Pharisæorum captiones interrogantibus de unâ quæstione nihil respondit, sed aliam opposuit, ut clavum clavo pelleret, monstraretque licitum esse cautelis uti contra hostium cautelas, & artem arte fallere.*

Dixi. Cavillis & cautelis uti posse. non autem instrumentis, aut testibus falsis. Hoc enim iure naturali prohibetur: simulationes verò, & industriæ fallaces permittuntur. *Azor III. l. 13. c. 19. Anton. Parte 1. c. 19. §. 8. Tholaf. l. 49. c. 6. numero 39. ubi vastros, & verbosos Causidicos foro arcendos docet. Covarruvius autem l. 2. variar. cap. 2. numero 1. licere contendit ad technas & cavillationes adversarii impediendas; cavendum verò imprimis, ne dum sagaces & industrii esse nitimur pro cavillis calumnias, pro commentis mendacia venditemus.*

IX. Procuratori non licet cum domino suo pacisci de quorâ litis, pura, tertiâ vel quartâ parte sibi cedendâ. *l. litem C. hoc titulo. sumpt. ff. de pactis. Peri.*

Periculum enim est, ne per fas, & nefas in victoriam incumbat. Tholos. l. 49. c. 8. Turpe reos empti miseros defendere lingua. Pacifici tamen de certo salario, si litem obtinuerit, potest. Dignus siquidem est operarius mercede sua. 1. Tim. 5. vers. 18. Valentia. III. D. 5. quest. 15. puncto tertio Antonin. l. cit. Silv. V. Advocatus numero 10. Nav. c. 25. De pecc. advocat. numer. 30.

Illud verò mirum, quod Tholos. vult l. cit. non esse mercedem, quod advocatis datur, sed honorarium, eò quod scientia nullo pretio honorario compensari queat. Nam pro labore & studio suo, non autem pro scientiæ habitu salarium datur. Mynsing. Centur. 3. Obs. 7.

In Camerâ Spirensi, quamadmodum Andreas Gaill testatur l. 1. Obser. 44. Procuratores, & Advocati, quando recipiuntur, iurant, quod ultra taxatam à Iudice summam nihil à partibus exigere velint. Formula iuramenti extat in Ordinat. Parte prima titul. 363. cum seq. & titu 46. ead. parte V. Sanctum Thomam 2. 2. d. 2. quest. 71. artic. 2. Soto l. 5. de Iust. quest. 8. artic. 1. & 4. Silvest. V. Advocatus numer. 13. Tabiena eod. numer. 16. Zerola numer. 3. Piassec. in Praxi. Parte secunda cap. 4. pag. 276. Canis. l. 3. Institut. titul. 2. Tanner. D. 4. quest. 4. dub. 6. num. 130. Toletus l. c. 60. num. 6. Treutler. Vol. 1. disputa. 9. numer. 7. & seq. Hartman. l. 2. titul. 10. Observ. 2.

Non peccare in conscientia, si cum cliente suo de quota litis paciscatur, cū multis docet Diana Par. 2. Tr. 16. Resolutione 47.

X. Contingit etiam, ut Procurator

cum domino suo de palmatio seu victoria paciscatur, valetne eiusmodi conventio? De quota litis pacisci veratur in l. quisquis & l. si quis D. de postul. l. si contra. C. Mandati. & l. item. C. de Procuratoribus. At ratione palmatio seu victoria valere pactum cum Gaill. cit. l. 1. S. litis ff. de var. & extraordin. cogniti- onibus.

Navarrus docet l. 1. Consil. 4. de pactis, & in Man. cap. 25. nume. 30. ubi disertis verbis sine peccato ait, conveniri posse, ut certa quantitas solvatur pro labore, seu victoria litis obienta; imò etiam de certo præmio præter iustum stipendium dando, si victoria proveniat, modò id moderatum sit, & lege speciali non prohibetur. l. jump. us ff. de pactis Azorius III. l. 13. cap. 29. Dub. 8. Tolletus l. 5. cap. 60. numer. 6. Layman l. 3. Tr. 4. cap. 26. num. 10. Sanchez. l. 6. Consil. cap. 7. Dub. 9. atque eodem nomine, vel certi conditio, vel ex stipulatu actu, aut officio Iudicis competit. Glo. in Lun. C. de suffrag.

Denique in exigendo salario, quod in solutum datum est, computari debet, cum eo, quod debetur, ne utrumque compositum licitam quantitatem excedat, per textum di legis litis ff. de var. & extra. cogn.

NOTA palmarium Legistæ vocant, quod ultra constitutam mercedem advocato datur propter obientam victoriam.

XI. Procuratoris munus desinit non uno, sed pluribus modis. Primò mutuo consensu, iuxta regulam. Vnumquodque eo modo dissolvi, quo colligatum est. l. Mutari ff. de Procurator.

Secundò per revocationem domini re-
inte-

Integrâ, idest, ante litem in iudicio contestatam. At lite contestatâ non potest inuitus revocari, nisi iusta, & gravis causa subit, ne damnum patiat. *l. ante diem scilicet sequi. C. de Procuratoribus.*

Tertio finitâ instantiâ, idest latâ sententiâ definitiva. Nam procurator iudicium appellationis prosequi non tenetur. Poterit tamen denuo patetici.

Quarto per mortem domini, à quo constitutus est, re integrâ: interdum quoque re non integrâ. *l. Nulla. C. hoc tit. l. Mandatum. ff. Mandat.*

Quinto ipsius procuratoris obitu. Neque enim ad hæredes officium transit.

Sexto Mutatione, seu alio in eius locum substituto. *l. si quis cum procuratorio. ff. eod.*

Denique si principalis adveniat, & causam per se tractare velit. Hoc ipso siquidem censetur dimittere procuratorem, nisi ex circumstantiis, & coniecturis aliud appareat. *Lancelot. l. 2. Institut. tit. 2. Tuschus Concl. 833. Vvesenbec. l. 3. ff. tit. 3. numero II. Canis. l. 4. Institutionum tit. 3. Azor. in sum. l. 2. Rubr. 13. numero 12.*

Arn. Corvinus in Aphorism. l. 3. tit. 9. Vallens. l. 1. tit. 38. §. ultimo. Vbi circa finem, de procuratore excommunicato monet, acta ipsius, si postquam constitutus est, excommunicetur, & nemo contradicat, valida futura: secus,

si constitutionem excommunicatio præcedat. *Felin. in Post cessionem. De probat.*

§. 3.

Satisfit Dubiis de Advocatis & Procuratoribus.

DVB. I. An Clericus possit esse Advocatus?

R. Non posse, tum quia minus conveniens, & decorum est statui Ecclesiastico, tum quia irregularitatem inducit, in causis capitalibus, si ex patrocinio Clerici mors aut mutilatio sequatur, quemadmodum accidisse cuidam Ostiensis testatur, qui fratrem suum defendendo effecit, ut accusator morte plecteretur. *c. Postulasti de homic. c. 1. Dist. 50. c. aliquantos. c. si quis post. Dist. 51. cap. ex literis de excessib. Pralator.*

Excipe 1. causam piam, qualis est Ecclesiæ, monasterii, viduarum, & orphanorum, miserabilium personarum, & Consanguineorum. *Silv. V. Advocatus n. 2. Armilla n. 6.*

2. Si non faciat lucri cupiditate, sed ex charitate, & zelo iustitiæ defendendæ: ut patet ex contrario sensu *c. Pervenit Dist. 86. & notat Abb. in c. 3. Ne Clerici vel Monachi.* Hic verò non est stipendii aut mercedis locus.

3. Vnam vel alteram causam defendere potest. *innoc. in ca. un de oblig. Abb. l. cit. Trotius l. 2. de perf. clerico. c. 54. numero tertio.*

4. In foro Ecclesiastico, & causis Ecclesiasticis permittitur. *c. 2. de postul. & c. in nostrâ. De Procurat.*

5. Domi licet rationes & allegationes conquirere, aliisque ad proponendum in iudicio suppeditare. Hoc enim